

KÉPES ÚJSÁG

Pest 1860. vasárnap Március 11-én.
Megjelenik minden vasárnap másfél nagy íven.

2. köt. 11. sz.

Előfizetési díj fél évre 5 ft. 25 kr., egész évre 10 ft. 50 kr.
Előfizethetni: Werfer Károly kiadónál feldunator 10. szám alatt, és minden cs. kir. postahivatalnál.

Eger.

Egyike Magyarország legrégebb városainak, mely már a magyarok bejövetele előtt főnállott, Sz. István király püspökséget s káptalant alapított benne. Fekszik Hevesmegyében az Eger folyó partján, egy, szőlő-hegyek, kertek, s erdőkkel koszorúzott gyönyörű völgyben, s nyulánk tornyaival nagyszerű érseki templomával, pompásan emelkedő épületeivel, romjaiban is nagyszerű várával, kellemes benyomást tesz a szemlélőre. Lakosainak száma, Fényes szerint 20,128, kik többnyire katolikusok. Eger, Hevesmegyének, az egeri érsekségnek s káptalannak székhelye, hét temploma, több zárdái s jótékony intézetei vannak; van lyceuma, mely hajdan egyetem volt, nagyszerű könyvtárral s csillagdával, papnöveldeje, leányiskolái, könyvnyomdája, casinója, mulatókertjei, már a török uralom alatt használatban volt hévízes fürdője, többszínos vendéglője, szóval, Eger minden tekintetben bir azon előnyökkel, melyek a városi életet kellemetesen fűszerezik.

Eger lakói közt az értelmesebb osztály jelentékeny számmal bir, s innét van, hogy

mind az irodalom, s általában minden szellemi mozzanat, hazai közérdekű tárgy itten meleg pártfogásban részesül. Van bőr-, gyapot- és kelmegyára, de iparüzletének legnevezetesebb ága a bortermelés, mely itt nagyban üzetik s hazai veres boraink közt az egeri, méltán a legelső közt foglalhat helyet.

Lakói, igen csekély kivétellel, mind tisztá magyarok, a szép deli alakok még a nép legelső osztályában is fajunk erőteljességét s romlatlanságát bizonyítják, különösen hölgyein meglátszik, hogy a híres egeri nők méltó utódai.

Ki ne emlékeznék vissza Eger hősi védelmére 1552-ben, ki ne ismerné Dobó nevét?

Igy, Eger multjából e szép történeti fénypontot, nem is emlitem meg. Eger, Dobó ideje óta is több kitünő hazafi ajándékozott a hazának, legyen elég e helyen csupán a nagy költőt s pátriarkát, Pyrker Lászlót, megemlitenem, ki Eger városának fejlődésére, mind szellemi mind anyagi tekintetben oly sokat tön a közel multban. — Jelenleg Bartakovics Béla egeri érsek ő usga az, kit nemcsak az egész haza, de különösen Eger, méltó büszkeséggel mondhat magáénak.

Ki Eger jelene s multjáról kimerítő ismertetést óhajt olvasni, azt Vahot Imre „Magyarország és Erdély képekben“ című munkájára utaljuk, melyben Eger a legkimerítőbben van ismertetve

— e. —

A jurateria.

„Ez is megvolna! Mondja egy vén férficseléd, ötpár csizma közül négyet összefogva, s a legközelebbi ajtón benyitván, a négy pár lábbelit négy ágy mellett szépen elhelyezé.

„Surge, frater, jam est cras!“ (Kelj föl, ösém, ma holnap van!) — Mondja az egykori kicsapott deakból lett huszár, kit az

Eger.

golyó sem fogott; mert ha fogta volna, most ágyú nem volna tekintetes Kardos István ügyvéd urnak fizetett eselődje, kit a nemes város órának is bizvást megfogadhatott volna, s nem hazudná az időt elől habbba, hol hátrábbra, mint a toronybéli, melynek mutatóját az is megkergeti, ha a toronyór az órának sulyjára föl akasztja a jól megázott bundát.

Mind a egyik fiatal ember megmozdult a különös ébresztésre, de egyik sem veté föl szeméit, legfőlebb annyit vett észre a vén költőgető, hogy a ki bal oldalán feküdt, jobbra fordult, s a ki jobb oldalán horkolt, ugyanazt balon folytatta; pedig a fiatal jurátust az első héten majd a nyavalya ütötte föl, midőn a pontos szolga bejelentette a reggelt. Ha pedig még ez sem használt, Vendel bácsi nem akaráván hiába vesztegetni a szót, elkezdé énekelni azt a siralmas marsot, mit Napoleonnak moszkvai szerencsétlensége után hoztak haza a bécsi harcokból:

Menj, siess hazádba, vert seregem!

Nékem ez a muszka klíma nem, nem egem.

Vendel bácsinak toroka ezen dallamon kivallotta a legutolsó csepp rozsz bort is, mit valaha megivott; minden korty ott egyet a nyaledklőjén, s most már akkora nyílás volt, hogy azon egyszerre kidült minden hang, mire aztán mind a négy fiatal ember ijedten ugrott föl, mintha magát, nagy Napoleon hallának, mikor legelőször szolt Európa népeihez, s azt mondaná nekik: Ébredjétek, mert sokáig aludtatok!

Még csak meg sem haragudott a fiatalság mi méltán gyanítatja, hogy Vendel gazda nem csak azt teszi meg, a mire megfogadták; hanem aztán azt sem bánja, ha a tizenötforintos hetibéren fölül néhány huszast vetnek neki; ezért pontosan megtartja emlékezetében, melyik ifiur mikorra rendelte a szabóinat, s ugyanazt a kifizött órában azzal döbbsenti meg, hogy az ifiur halálos beteg, s két hétig nem jöhetközelébe más, mint az orvos, meg az orvosság, és nem áll érte jót, hogy a szabót magát orvosság gyánant meg nem eszi. Vendel bácsi ruhát, írodát tisztogat, írományokat hord szót, s az ifiurak helyett akkint hazud, a mint fizetik; de böcsületére legyen mondvá, a jurateiriában egyetlenleg sem panaszokodhatik, hogy valami alkalmatlan legyet, értsd, ki a jurátust valami nagyon sürgős dologban keresi, a szobában eresztett volna, annélkül, hogy erre utasítássa volna. Rettenetes emberösmerete már messziről megszújja neki, hogy ezt az ifiurak szívesen kidobná, s ha valaha rámenték bizni azt a nagy házat, melyben tízezer katonára komisz kenyeret sütnék, és egyetlenleg példa sem akadt rá, hogy vagy a nagy házat, vagy egyetlen sótalán kenyeret ellopott volna, miért ne őrizné meg azt a szobát, melyben négy jurátus lakik, s még kaland is annyi, a mennyi befér.

Vendel bácsinak is megvolt a maga bibliája, -- egyik ember a csillagok járásából okoskodik, másik az árnyékok, harmadik a nap keltét, nap nyugtát vizsgálja, a negyedik a haris hangja után indul, Vendel pedig reggel korán tisztogatván az ifiurak eszímáját, mindenik darabon lát valamit, a mit addig néz, hogy szinte megszólalik bele.

Egyik eszímadarabot kezébe vévén, a mint megforgatja azt mondja: Még eltart féleszt-

deig, pedig félesztendeje jár benne az adjunktus ur, azaz, dehogy jár, -- egész nap ott ül az asztal mellett, mint az én strázsamesterem, mikor reggeltől estélig nem röstelt keresni egy kéve zsupot, mi a számadásban a széna közé keveredett. Jó ember, talán még azt is megállná, hogy ráüljenek, mint a trombitástóra, s meg nem ijedne, ha a füle mellé tartanak is azt a nagy darab rozot. Nagy haragosa lehet a eszímadiáknak, fogadásból ül annyit, s ha nem szőgyenlené, meztől is eljárna.

Leteszi a eszímát, másikat vesz föl, nyalka szabásu lappellet, mi Vendelt megmosolyogtatja, mintha eszébe jutna a maga nyalkasága, mikor utána néztek a lányok, ő meg aprózta a lépést, hogy tovább lassák; mert, hej, tudta az egykori csintalan huszár, milyen abrak kell a leányok szeméinek. Aztán hangosan mondja: Sándor urfi lábbelije! még a tegnapi fénye is megvan, mintha nem is gyalog járna. Ha kintenném az ablaka ezt a nyalka eszímát, még az utczáról is bekiáltanának a lányok a gazdája után. Olyan gyerek ez a Sándor urfi, hogy még a hazudásért is örömet hallanak, csak mondaná a szép szót. Hogy kikupállott a kezem alatt, -- dícseszik önmagában, -- én hordtam el a leveleit annak a szép angyalnak; hanem ott is leszek a lakadalmán, mert, hej, szeretném ám én egyszer a füleimmel is hallani azt a szép szót, mit én a dolmányom alatt hűrezoltam hol ide, hol oda.

Midőn ezt is letette, következett a harmadik darab, még egészen új példány, s erre is volt az öreg Vendelnek mondanivalója: Új munka, nem pesti, nem is hazudásáért varrták, mind egy, abban sem sántul meg a fiatal ember. Sándor urfi helyébe jön, -- azt mondja: emberséges ember, majd meglátom a sarokról, ha egy hétig ferdére nem nyomja: a városi girbegorba kövön, elhiszem, hogy sem a szemét, sem az eszét nem kérte kölesön. Majd gondját viselem.

A negyedikre került a sor, -- ez volt a legutolsó; de torkig sár, mintha egész nap a kályhában agarasztott volna gyalog. Vendel kezébe vette az egyik darabot, fejét megcsóválta, bajusza egyszerre megtűskésedett, a keféit pedig hátára fordítá, de még azt is csak úgy tűnődé, mintha az ilyenre még a hasábfá is vesztegetés volna. Már most ki hiszi el, hogy ez épen úgy megfordult kezemen mint a többi? Esztendeje nem tudom tisztára vakarni ezt a csikót, pedig az öreg teins urnak is valami öcsese, az apja pedig méltóságos ur, és bizon nem ingyen cselekszem a munkát, mégis olyan mint a remonda, mintha még most is a nyalkán volna az a kötőfék, melylyel a ménesből kifogták.

Kezdte ledörgölni a sarat, döfötte két oldaláról is a megkurczolt lábbelit, s midőn úgy, a hogy kivarkata az utcazi ragadványból, megint beszélt: Mit vétett a szőgyény pára állat, mely holta után kénytelen egy ilyen lófófutót meghűrezolni minden ablak alatt, hol valami asszonyszemély kidugja a fejét. Aztán még engem is gyalogpóstának küldözget; hanem csak azt lesse, hogy én dobassam ki magamat érte; még utóbb a magam böcsületének is vehetnék egy extra-sárkét, ha azt is adnának olyan ha zudságért, mit ez igéret nekem.

Nagy nehezen hozzátapadt egy kis fekete-teség, összefűzte aztán a többivel, s a nagy

szobában olosztotta, mint a játékos a kártyát, boldoguljon vele mindenik, a hogy tud.

Főlébredt a nemes fiatalság; Sándor urfi, mint az öreg Vendel mondá, csak még néhány napig maradt lakója a jurateiriának, megshalgálván az ügyvédi oklevelet, maholnap elgyagyandja a fővárost, hogy megegyeszer visszajőjön; de már akkor azért, hogy másodmagával menjen vissza. Ezt pedig épen ma tudta meg legbizonyosabban; mert Vendel a tiszta ruhát lerakta az ágy mellé, egy eszimosan összehajtott levelkét tett a hóhéher ruha fölé, holott idáig azt rendezen elhajtatta, hogy a többinek vizslaszeme ki ne fűrkészhesse.

Megdöbbsent a fiatal ember, s talán föl sem meri törni a levelet, ha Vendel meg nem mutatja a tallért, mit a másik háznál adtak, már pedig, ha a levelhordót tallérral fizetik, azért sem vetik ki, a mit ezután hoz.

Mig az adjunctus ur fölszedte magára minden posztódarabját, Sándor is elolvasta a levelet, melyben olyan boldog hír volt, hogy ha pénzért kellene megvenni, alább nem adhatná, mint mikor azt mondja Vendelnek:

„Látott kend már százfórintos bankót?”

„Hírét már hallottam, ifiuram, de még nem akadtam vele szembe.”

„Hát ha én adnék kendnek egyet?”

„Tudom, mit akar, ifiuram, -- mondja Vendel, kére adván a ruhadarabokat, -- ki akarja próbálni ifiuram, ezt a vén huszárt, hogy hát meg lehet-e ezt is ijeszteni?”

„Száz forintja van kendnek nálam, Vendel, jó helyen van-e?”

„Annyi, mintha már föl is váltottam volna, kedves ifiuram!” Mondja bizalommal az öreg, bajuszának mindkét végét egyenesre turva a mente újával, érezvén olyan boldogságot, hogy most egy akós hordóból szeretne inni a fiatal ember egészségre.

„Jókor kelt föl kend, Vendel! -- jegyzi meg a ferdesarku eszímás, -- látom, örömben a fénymázat is mind Sándor ur eszímájára kente, az enyimmre már a kotradékából is alig maradt valami.”

„Biz az egy kissé halavány maradt, ifiuram, -- szőgyenli még ma is, hogy tegnap a gazdáját nem ültették a selyemkanapéra a nagyságos kisasszony mellé.”

„Annak is kend az oka, -- vitázik a vásott fizető, naponkint kap kend öt-hat levelet, s egyre sem hoz kend választ. Ha ilyen híres huszár volt kend, a kéményen keresztül is kezébe adnám, aztán egyenkint csak nálam is fölerne kend egy rongyos százásig.”

„De már attól csakugyan nem jödek meg, ifiuram.”

„Tán nem jó helyen volna az a bankó, ha nálam van?”

„Hogy ne volna, ifiuram, -- kaczag a vén huszár, nem termett meg még az a lakatos, ki annak a nyujtára kulcsot találta ki.”

„Áhá, már értem, -- mondja az urfi, megérte a bizalmas eselődnek gúnyját, -- hosszú árjegyzékom van, s én elfelejtém a t bekérni; nem tesz semmit, a kik nagyban vásárolnak, újvédkor fizetnek, -- reménylem, lesz hitel, mondja az urfi, észre akarván vetetni a hallgatósággal, hogy ő méltóságos urnak a fia, aztán pedig fiókjából előkötört öt levelet, utasítással adván Vendelnek, hogy valamennyit ügyesen és az utólagos jutalmazás reményé

ben jól kézbesítse. Könnyebbség okáért fölolvassá a levelek czimeit, ösmeretes esinos lányok a fővárosban; de a hallgatóságnak eszébe sem jutott gyanúsítani őket, hogy ezen levelekre feleljenek; s midőn észrevette az urfi, hogy a hallgatóságot oly kevésbé érdekli ez ügylet, mintha csak lámpabélre adott volna megbízást, a vásott fiú még egy czimezedlen levelet húzott elő, s hangosan olyan névnek fölemlítésével lepte meg őket, hogy Sándor vörösré pirult bele.

„Ösmeri még ezt a nevet a többi között?” kérdi az urfi Vendel, észrevén a másiknak fölháborítását.

„Ösmerem, urfi! — mondja Vendel, most már a hatodik levelet írja neki.”

„A tizediket, — maga feledékeny levélhordó, — utasítja rendre az urfi, — így viszi a főkönyvet, hisz minden elfeledett levéllel egy huszast pottyant el zsebéből.”

„Vendel! — kiált közbe Sándor, — két urnak szolgál kend?”

„Az sohasem cselekedtem, uram!” mondja Vendel egész nyugalommal.

„Ugy ez az ember most hazudott, mikor a legutolsó nevet kimondá.”

„Épen az a baja, hogy most az egyszer igazat mondott.”

„Igen, — szólamlík meg a megbántott urfi, — levelet irtam azon teljeszimű kisasszonynak, kinek neve önt fölháborítá, — Vendel bizonyítani fogja.”

„Bizonyítom!...” vakkantja közbe Vendel.

„Az is, hogy tized irt ön neki?” Kérdi, Sándor.

„Hihetőleg azt is!” mondja diadallal az urfi.

„Urfi, — mondja Vendel, — sohasé tessék tünődni, mindjárt megmondom én a dolgot tisztára, aztán majd Sándor urfi sem haragszik olyan nagyon! veti hozzá, s kiment az ajtón.

A két fiatal ember addig farkasszem nézett, egyik a diadalt élvezé, a másikat a fűjdalom és szegény fogá el, pedig elhibázták az orvosságot, mindenik a másikat akarta meginni.

„Itt az irás, — mindenik urnak neve külön oldalon van, ki, mit bizott rám, itt van az urfi leveleinek száma, elhozta a leveleket is mind, a hogy átadta, egy darab sem hiányzik belőlük, — ime, nézze meg az urfi maga.”

Mintha nem is a gyölesinget, hanem az urfit mosták volna ki, oly fehér lett, s alig találta meg a szót hogy megkérdhesse:

„Hisz ekkép maga egyetlen levelet sem adott kézhez?”

„Egyetlen darabot sem, kedves urfi, — válaszol Vendel, — tehát majd megkeressük, hogy annak a bizonyos kisasszonynak hat levelet irt-e az urfi vagy tized?”

„Hát ilyen hűséges eseléd a mi Vendelünk?” fordítja gúnyolódásra a beszédet a nagy szegényben lihegő urfi, nojsz, lehet magára valamit bízni.”

„Urfi! — felel vissza a vén huszár, — ha egy varjut vagy mátyásmadarat bizott volna rám, hogy viseljem gondját, — ha nem adott volna pénzt, hoztam volna hitelben a mézszárszékéből májat, tüdőt vagy lépét, — s ha hitelben nem adtak volna, még úgy is loptam volna, s az a madár eleven volna; de hogy én az urfiinak egyszerre négy-öt levelet hordtam szét;

s oka legyen annak, hogy az öt közül csak egyik is elhigye azt, a mit ifiúrnak kívánása szerint mind az ötnek el kellett volna hinni, bűnöm ugyan van elég édes urfi, de már ilyen nem takarom be a többit, azért itthon maradt a sok levél, aztán borralvaló sem jár érte!”

Idegen lépett a szobába, félben kelle hagyni a beszédet, az urfi megszégyenülve, Sándor diadallal végzé a dolgot, Vendel pedig meghallván az öreg ur csöngetését, bement az öltözőszobába.

(Mutatvány a „Pörös atyafiak” című regényből.)

Vas Gereben.

Vig levél.

Irtá: Haragos András.

Tisztelt szerkesztőúr! A mult számban elsorolt nyelvtani hibák Xantusnak „Amerikai leveleiből” vannak összegyűjtve, s ezekért Hunfalvy János urat felelőségre nem vonandjuk, nem tudva, mennyi része volt a munka körül; de a „Kaliforniai utazás” ért bekopogtunk még egyszer.

Vidor Mátyás diák jutalmat tűzött három olyan hibára, melyet Hunfalvy János a munkában hagyott, valamint más három hibára, melyet H. J. ur a kérdéses munkába belevátoztatott. Nem lévén alkalmunk az utóbbit kimutatni; mert a kézirat hihetőleg rég elmállott, de minthogy mi az utóbbról nem is vádoltuk H. J. urat, a Vidor Mátyás diák által kitűzött 15 forintnyi díjnak csak feléről lehet szó.

A multheti hibavadászat Xantus leveleinek csak egy részében történvén, elképzelheti az olvasó, minő rengetege van ott a hibáknak; és méltán elszomorodhatik, ha megdondolja, hogy hová rongyolódott nyelvünk, ha most már védője is akad az ilyen nyelv-gyilkolásnak.

Büjti elmékedést lehetne írni e tárgyban, s a nemzet is méltán megkérdeshetné: nincsen esős a határban, hogy a tilosban így gázolnak?

Volna bizony, a lapok volnának azok, ha a sógorság, komaság és egyéb érdekafisággal nem altatná a csöszét épen azon szemére, a melyikkel meglátná a hibát; ekkép nemcsak szabad a nyelvgázolás, sőt már találkoznak olyan emberek, kik a nyelvtisztasági ügyet pedanteriának mondják; mert Scribe és Hugo Victor is hibásan írnak, azért mégis nagy írók.

Én nem bánom, ha a francziák ellopják is nyelvünket, az az ő dolguk; de sajátunkra vigyáznunk kell; mert ha jóakaróink bebizonyíthatják, hogy nyelvünk rendetlen szóhalmaz; majd azt is bebizonyítják, hogy magunk is csorda vagyunk.

A mi Xantus Jánost ez ügyben illeti, minden tartózkodás nélkül kimondhatjuk, hogy őt vád semmi esetre sem illetheti. Ő tizenegy év óta távol van hazájától, irodalomra nem készült, fáradsalmas foglalkozása és alig elviselhető terhes utazásai közben megirt jegyzeteit átnézgetni aligha maradt ideje, azonkívül azt úgy is elgondolja, hogy Pesten pénzért könnyen talál a kiadó olyan embert, ki a hibajavítást kevesebb idővesztegetéssel végezheti el, mint ő.

Azt mondhatná Hunfalvy János ur, hogy

ő kegyelet- vagy tiszteletből hagyá meg a hibákat Xantus kézirata szerint; de én meg azt mondom, hogy a hibákat pusztítani kell, mint a ragadozó állatot. Tisztelem azt a rongyos köpönyeget, melyet az idő tépett meg, és történeti nevű gazdájáért még a muzeumba is beteszik; de hogy a nyelvtani hiba előtt, mint Gessler kalapja mellett, levegyem kalapot; arra semmi kedvem.

Bizony nem jó kedvemből hoztam én elő az ügyet, még kevesebb akartam ismételve betálatni; de akad néha olyan „Mátyás diák”-féle ember, ki saját emberének épen akkor lesz ellensége, mikor pártját fogja.

Egy várromon,

Hires vár volt hajdanába,
Mutatja is a bástyája,
Majd egy ül még ’most is, pedig
Feléül több porban fészlik;
Dul-ful rajta az enyészet,
Hol leme valami épet,
És ha talál, zord dühében,
Szétszója a magas légben,
Az ágyukkal hajdanába
Gyöztösen vívott bástyája,
De az idő nagy hatalma
Végre is erőt vett rajta:
Romlik, bomlik, pusztul, oszol,
Kövei közt bánat honol,
Bagoly visít unalmában,
Félig összetört tornyában;
A virág, mely körülötte
Kis tanyáját felütötte,
Alig nyílik, már elhervad;
Vész lakik itt a föld alatt.
Még a szél sem oyanféle,
A milyennek lenni kéne,
Mert ha két az esti csillag,
És a hold az égen ballag,
Rémesen zúg, száll a tájra,
Mindent törve s szétszilálva.
Hejh! nem így volt egykorában,
Mikor még állt torony, bástya,
Mikor a táj melyt alatta
Elterül, még őt uralta.
Szép idők, már elmúltok,
De nem szállt feledés rátok.
Emlékezet világánál
Lelkem a multba visszaszáll,
S látom feut áll, mint állt egykor
— Virulván a hős lovagkor —
Fennt áll a vár a magasba,
S megakad a felhő rajta;
Bástyáin az örök járnak,
Vélnéd őket óriásnak,
Mint a szirt rendíthetlenség,
A harcizitben győzhetlenség. —
Alkonyodik, s ime eljő
Nyugotról a lassu szellő,
S arany haját lenget szárnya
A vár egyik ablakába;
Kikeletnek szép virága,
Habtermetű szőke lányka
Néz merőn a messzeségbe,
És csak hol a földnek kéke
Borul a földnek karjára,
Ott akad meg pillantása,
Remény csillog szeméből,
Halvány arecán vgyodás ül,
Lángoló kebele pedig
Sohajoktól emelkedik:
„Hű lovagom, szép leveute,
Márre hordoz a szerenese,
Élsz-e még és térsz-e vissza,
Vagy tán véred a föld issza?
Istenem!... de nem sohajtok,
Szenvedni még erős vagyok.
Hogya meghált, halt honáért,
S mint hős nyere a babért,
És nem mulandó emléke
Él lánykája kebelébe.”

Botte-Peter-hegy Moriezszigeten.

Szól, vagy inkább csak gondolja,
 S ime kél a távol pára,
 Közélg, közélg a hős vitéz,
 Hű lánykája előbe néz,
 Megismeri... szíve dobog,
 S kezében kendője lobog,
 S egy rövid pillanat alatt
 Ajak hű ajakra tapad — — —
 De mi zaj ez? látom, látom,
 Az idő rág a bástyákon,
 Bomlik a kő — legördül,
 S ábrándomat messze űzte;
 Nincs a lovag, nincs a lányka,
 Vár van ugyan, de romjába,
 Rom, ó rom! most szívem is az,
 Elszállt róla a víg tavasz,
 Rájött a bánatnak tele,
 S szívem várát romná tette...
 Rom, ó rom! dül egymásra,
 Minden ledül utóljára,
 S lesz a várnak csak a híre,
 Megőrzi az ő történet,
 Feljegyezvén roszt, szépet;
 De ha mulik az én életem,
 Tudják-e h y én is életem?!

Ifj. Balogh Gyula.

Fölmenet a Botte-Péter hegyére.

Vannak a természetnek oly titkai, melyek megfejtése a tudósokat örökké fogja gyötrenni.

Humboldt, a légtüneményeket valóban elég alaposan magyarázta meg. Newton kitalálta a nehézség törvényeit, s Halley az északifényt elég világosan fejtegette; — e problémák megfejtéséhez azonban hozzá lehet férni, de ki fogja megmondani, miként létezhetik e földtani anomalia, melynek neve Botte-Péter hegye? Az egysúly megsérthetetlen törvényei itt egészen ismeretlenek, s e sziklacsoportokat körrajzai magok oly egyszerűen, hogy bármily oldalról tekintve, mintegy szemünket sértik.

Képzelnék magunknak egy tekealaku óriási granitescsot, melynek tetején tán még az özőn víz idejéből egy sziklagolyó főnakadt, s azóta e veszélyes helyzetben rendületlenül áll, — s előttünk van a természetnek e csudája, melyről minden utazó, ki a Móri szigetéig megfordult, nem győz elég bámulattal beszélni.

Botte-Péter hegye a tenger színe fölött mintegy 850 méter-nyi magasságba emelkedik, nevét azon embertől vette, ki első kísérlet meg reá a fölmenetelt. Botte Péter, ki e vakmerő gondolatra jött, elég becsülettel is megfelelt ez emberfölötti vállalatának, de vakmerőségeért életével lakott, ugyanis azon perczben, midőn a pyramis csúcsára lépendett, lába lecsuszott, s menthetlenül lezuhant a mélységbe. E naptól fogva, mintegy siremléke gyanánt, viseli e hegy a rettenethen utazó nevét.

E balesemény sokideig visszaretenté az utasokat e hegy megmászásától. Mig Lloyd mérnöknek azon ötlete jött, hogy az angol lobo-gót föltűzze a Botte-Péter hegyes csúcsra. E véget egy szép reggelen, Taylor hadnagy s több angol tisztel megindult a veszélyes útra. A karaván vashorgok, kótélhágcsók — minden lehető mászeszközökkel s élelmi szerekkel gazdagon el volt látva. Többórai mászás után oly magasságba értek, hol már a növényélet egészen megszűnik; ezután jött még a vállalat nehezebb része, a négykézláb csúszás-mászás, kapaszokás s. a. t. De mihaszna kísérnök utasainkat e szédítő magaslatokon tovább, e haj-

meresztő mélységek szélein, e sima meredekeken való utazásról úgy is csak annak lehet hű fogalma, ki már efféle hegmászásokban valaha részt vón. Elég ez hozzá, hogy e bátor angolok szerencsésen kivitték szándékukat s az angol lobo-gót föltűzték a Botte-Péter hegyére. Másnap napfélkeltével már útban voltak visszafelé.

Néptünep Tetouan bevételekor Madridban.

Tetouan bevételekor a spanyol fegyverek oly jelentékeny győzelmet vírtak ki a marokkóiak fölött, hogy sokan azon véleményben voltak, miszerint e hadjárat most már véget ér. Ujabb hírek azonban oda mutatnak, hogy e hadjárat még folytatatni fog. Tetouan bevétele után igaz, hogy a békealkudozások megkezdettek, O' Donnell tábornok, spanyol részről, következő feltételeket szabott a marokkóiak elé: Spanyolország birtokában marad a meghódított részeknek, Marokkó 200 millió reálit fizet hadiköltség fejében s kötelezi magát, hogy a katolikus isteniszteletet nem háborgatja, — de a békekötés, a mint O' Donnell tábornok további operatívai tanusítja, nem jöhetett létre.

A tetouani győzelem hírért egész Spanyolország lelkesedéssel fogadta, — örömmünepet rendeztek az egész országban, de sehol sem ülték azt meg oly fényesen s lelkesedéssel, mint Madridban. A munkásnép elhagyta tüzelyeit és sietett részt venni e általános örömmünepben. Az utcákon egész késő éjjelig hullámozott a tömeg, a lobo-gókkal földszített s kivilágított város nagyszerű látványt nyújtott, — képünk a királynő palotája előtti tért tünteti föl.

Álarozosok, bolondok, bölcsek.

(Beszély.)

(Folytatás.)

Különféle dolgok, melyekkel még szerző szintén jó-nak látja olvasót mulatlatni.

Fegyneki gróf vendégei jóformán mind együtt voltak, midőn Szentimrey is megérkezett, s Cheorgerőffy báró, látva az általános érdekeltséget, melylyel Szentimreyhez mindenki közeledik, nagyon boszankodott s igen röstelte, hogy Szentimrey helyett nem ő az, ki Párisból érkezett, mert őt fogják körül annyí kérdéssel, tőle tudakozni a jockey-club és Bernard asszony raktára legújabb nevezetességeit, szóval, ő lenne az estély hőse. Hat még mikor az ifju Szarkaláby báró, megpillantva Szentimreynek Párisból hozott új-dívatú phantasia-mellényét, s felkiáltván, azt felülmulhatlannak, isteninek nyilatkozta, már ekkor remegett mérgében Cheorgerőffy, mert a mi a mellényszabást illeti, már ifju Szarkaláby báró izlése salon-szerte első s döntő tekintélynek volt elismerve. Meg is fogadta, hogy mihielyt agyonlőtte Szentimreyt, ő meg rögtön Chinába utazik, onnét tér meg még nevezetesebb divattal mint Szentimrey mellénye, s majd mily nevezetesség lesz ő akkor itthon! Mennyire megszegyeníti Szentimrey mostani dicsőségét. . . Hanem igaz, jutott eszébe, ha már megöltem, nem érezheti kudarczát!!

Mig Szentimrey, párisi időtöltéséből nagyjából elbeszélte a társaságnak, mit elbeszélő jónak látott, azalatt mi, minthogy az bennünket egyáltalán nem érdekel, időt vehetnénk, az estélyen jelenlevő ismerőseink után kicsit körülnézni, azonban Cheorgerőffy bárón, Agatha grófnón s férjén kívül nem látnak itt senkit. Ezekről nem igen van mondani valónk, mert a mi volna is, azt elmondta már főnebb Cheorgerőffy báró Szentimreynek, s szerencsés mi is odahallgattunk. E helyen, a mi a grófpárt illeti, csak azt kell megjegyeznünk, hogy a bárónak ezek egymásiránti szerelmes gyöngédségéről mondott szavai egyáltalán nem voltak túlzottak; legalább, a ki látta őket, mindenki úgy volt kénytelen meggyőződni.

A mai estélyre vonatkozólag még azt jegyezhetjük meg, hogy Agatha grófnő, ki mellesken mondvá, kissé halványan látszott, ez alkalommal sem mulasztá el ugyan, szokása szerint, egyegy gyöngéd pillantást vetni átellenben ülő férjére, vagy arra bajos ajkaival koronként kedvesen rámosolyogni, — azonban ez este Fegyneki gyófnak mégis kevesebb volt szerencséje e kedvességében részesülni mint szokás szerint, mert a grófnő különben teljes lelkével Szentimrey szavaira látszott figyelni, mit hogy Cheorgerőffy báró, fölösleges mondanék, s hogy ezért módnélküli ette a méreg, szintén fölösleges mondanunk.

— Ah, ön rossz ember, — mondá Tyutyorkin ő nsga Szentimreyhez, midőn ez a maga történetével készen volt, — ön úgy látszik, már teljességgel javithatlan! Ha már elég lovagiatlan volt négy hónap előtt Párisba utazásának tervét előttünk elhallgatni, tette volna legalább jóvá e hibáját most, s irta volna meg, hogy haza készül. Tudhatná ön, hogy hölgyeknek mindig találkozik valami hozatni valójuk Párisból. Ah, sóhajtá szivrepesztőleg az aszszonyosság, kihalt már a férfiak kebléből az igazi lovagiasság!

— Nem halt ki, nagysád! — szólt Cheorgerőffy báró, hirtelen előlve s diadalteljes tekintetét vetve a felelni nem tudó Szentimreyre, — én mondok önnek, nem halt ki. Némi tenendőm van még itt Pesten (itt ismét Szentimrey nézett), mit, ha rendbehoztam, azonnal utazom Chinába, s ha nagysádnak valami megbízása lenne. . .

— Köszönöm, báró. De szerencséslen-ségre, ezuttal Párisba szólnának megbízásaim; s ismét szerencsére, ha ezen jó ur hir nélkül megjött is, van még ott egy másik jó barátunk, majd irunk ő neki, s Zephir, mint először gentleman, s másodsor mint költő, lelkesedve fog szolgálatára lenni a szépnemnek.

— Fölöttb sajnálom, nagysád, szakitá félbe a tisztelt delnő Szentimrey, fölöttb sajnálom, hogyha már én elhalasztám az alkalmat, legalább egyik jó barátom nem lehet szerencsés nagysádnak szolgálhatni, de azt hiszem, e tekintetben Zephir is aligha született szerencsésébe csillagzat alatt, mint én, mert...

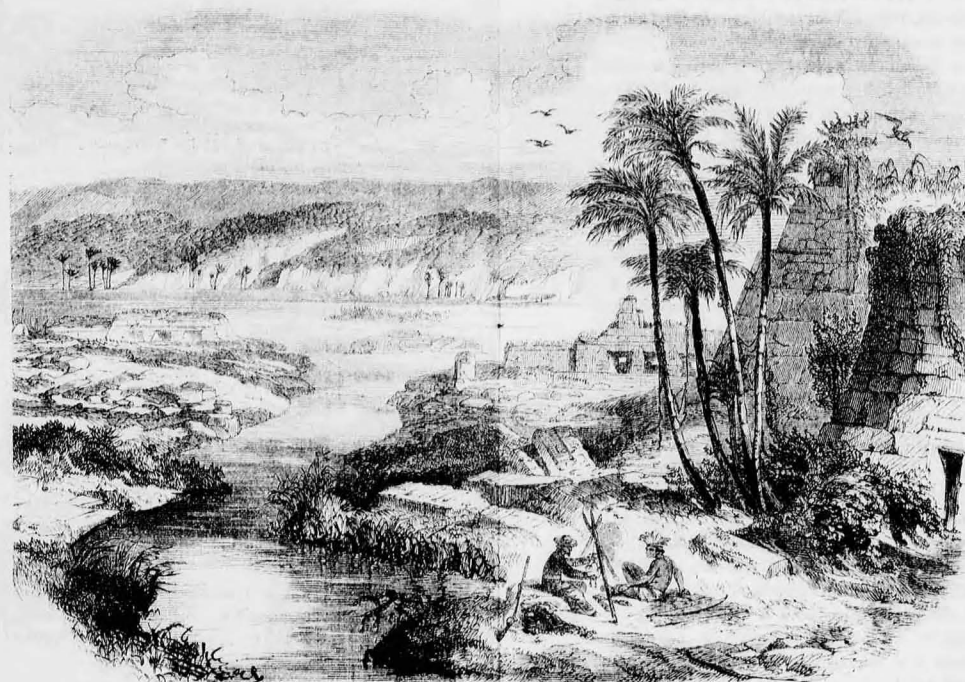
— Ó is megjött? Ah, gonoszok! mondá Tyutyorkin ő nsga ingerülten. Nem mondtam, hölgyeim, hogy nincs több lovagiasság?!

— Bocsanat, szólt ismét engesztelőleg közbe Szentimrey, csak azt akarám mondani, hogy hihetőleg ő is legközelebb megérkezik, bizonyosan nem mondhatom; s hogy bebizo-

Az indusok sírboltjai erdőben.

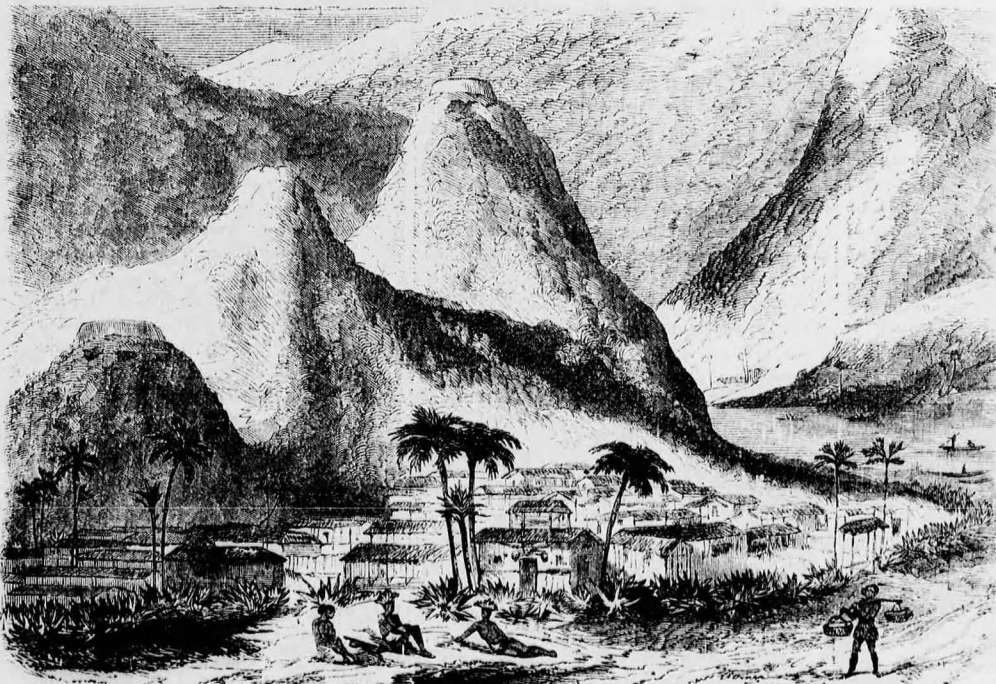
FÖLD- ÉS NÉPISMERTETÉS

D' Ostua romjai.

Indus vadászat tőrrel.

Bachajou, indus város.

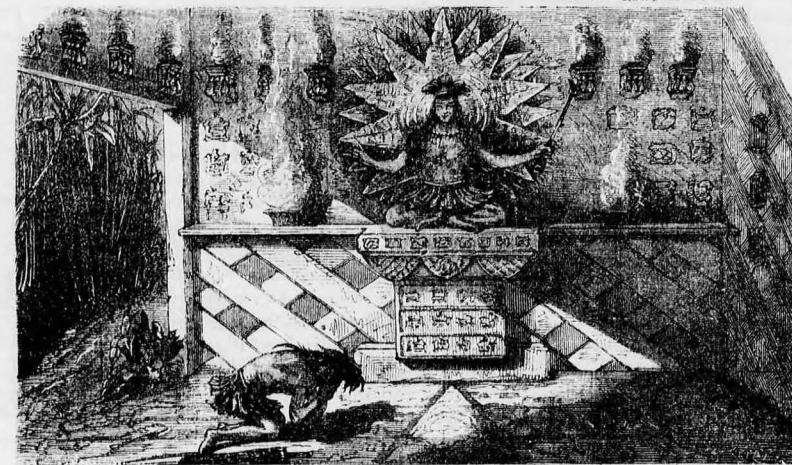

Egy indus főnök s neje.

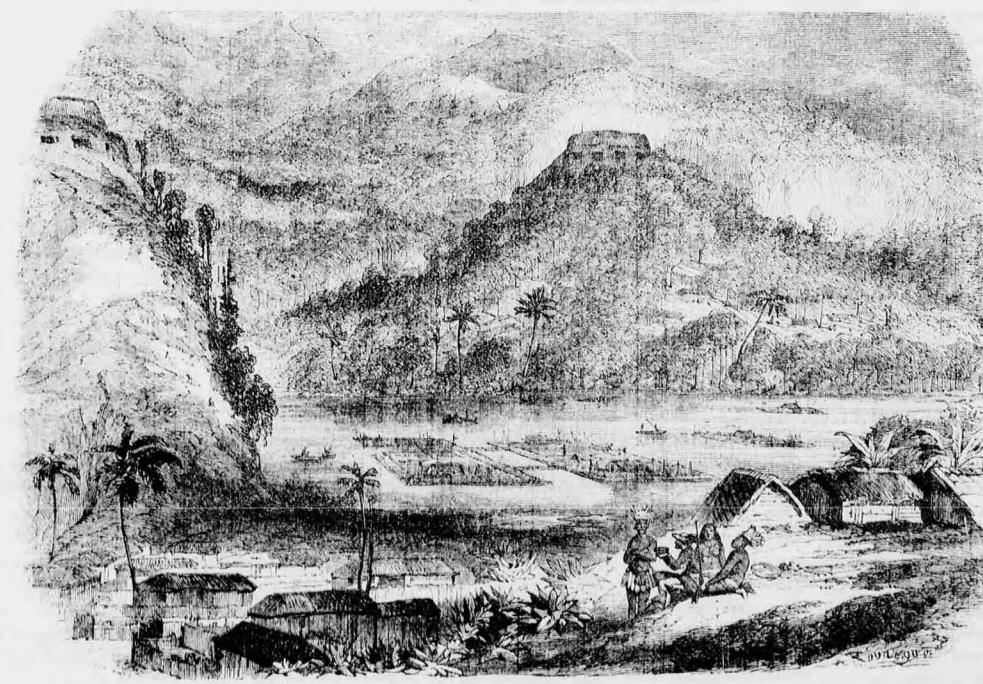
AZ INDUSOKRÓL.

Az indusok áldozatköve.

Egy bálványtemplom belseie.

Úszókertek Indiában.

nyitsam, mennyire égek a vágytól a szép nemek én is szolgálhatni, azonnal — folytatá felállva — táviratoztatok Párisba, ott van-e még Zephir. . .

— Ah, hagyja el, kérem, még valami politikai cselvésznyt gyaníthatnának. Majd elintézzük levélileg.

Valahára sikerült tehát a valóban lelkiismeretfurdalást érző Szentimreynek a békétlenkedő asszonyságot ekképen megengesztelni.

Agatha mindaddig érdeklődve hallgatott Szentimreyre, míg az Zephirről nem kezdett beszélni, ekkor azonban mindjárt közönyössé vált arca, s szomszédnőjevel bonyolodott beszélgetésbe mélyedt azon fejtörő kérdés fölött, vajjon a hónap déli városigeti sétakooszáson a la Eugénie vagy poul de soie kalappal jelenjenek-e meg. Sajnáljuk, hogy ezen nem tudathatjuk olvasóinkkal, akét indítvány közöl melyik ment határozatba, azonban a már magában véve is komplikált kérdés még inkább bonyolultabb s eligazodhatatlanabb stadiumba jutott azon megfogható horderejű körülmény által, hogy annak vitatására a szófukar Tyutyorkiné asszonyság ő nagysága is közbelépett.

A társaság többi tagja azonban még mindig Szentimreyre hallgatott, kit most Zephir iránt kérdeztek.

— Ő meg fogja önöket lepni, ha megjő, — mondta folytatól Szentimrey. Különös ember lett belőle, ki ha nem is magával Asmodival, de legalább ennek egy ügynökével van szövetségben.

— Nem értjük önt.

— Az nagyon természetes, mert hisz Zephirről szólok, kit valóban én sem értek. Már utazásunk alatt el kezdett különös ember lenni. Minden nagyobb városban a postahivataltba futott, hogy nincs-e ott számára poste restante levél Pestről. Én mosolyogtam midőn vagy négy helyről üresen tért meg, azonban utazásunk alatt háromszor még sem ment hiába. Én célzásokat tettem előtte netáni gyengéd viszonyról, azonban ő egyszer mindenkorra eloszlatta ilyes gyanumind, mert ugymond, a várt és kapott levelek mind egy jó barátjától jönek; mégis mutatott egyet, melynek végén jól láttam, hogy Fülöp volt aláírva, s a többi is, a mint a czím jelenté, mind azon kéz által volt írva. Előtte csak az tűnt fel különös, hogy ezt a Fülöpöt, ki mint látszik Zephirnek legbizalmasabb barátja, daczára, hogy az ő ismerősei nagyrészt az enyémek is, nem ismerém, s ha Zephiről kérdezősködtem róla, néhány közönyös szóval kitérő választ adott, miért aztán nem is kérdeztem többet, s Páris látni és élvezni valói közt valóban nem is gondoltam rá. De hát ismeri valaki ezen Fülöpöt?

Csak Fegyneki gróf mondott a maga részéről igent e kérdésre, de megjegyezte, hogy Zephir s Fülöp is, ő általa sem tudott ok miatt, nem akarják, hogy ismeretségükről beszéljenek. Annyit különben mondhat ő is, hogy Fülöp s Zephir közt a legbizalmasabb feloldozó barátság létezik.

— Zephiről egyébiránt — folytató Szentimrey — az eddigieknél többet nem igen mondhatok. Párisban csak ritkán találkozunk. Csak az első hónap végével tudtam meg, hogy ez azért történt, mert nagybárra lakásán tölté idejét.

— Bizonyosan költeményeket irt párisi élményeiről, — jegyezte meg valaki.

— O nem. Mert ámbár csak kevésel a hónap vége előtt, kétezer frankot küldött neki Fülöp, mint Pesten eladott versei díját, mégis mint mondá, szándéka, végkép felhagyni a költészettel. Ezt nem jól teszi, mondám, miután Magyarországon ily fényesen díjazták a verseket. De ő már tisztában volt akkor határozatával, hogy bűvész lesz!

— Bűvész?!

— Igen. Már most képzelhetik, mennyire elámultam én, mikor ezt velem közlő.

— És melyik egyetemenl tanítják meg az embert ezen tudományra, kérdém tőle.

— Ezt nem tudják tanítani egyik egyetemenl sem! — kiálta lelkesen. A véletlen, nem a szerencse megismertetett egy fűszerárussal, ki ezen foglalkozása mellett szenvedélyes bűvész, s be van vatva ez isteni tudomány minden titkába. Az első pillanatra rokonzeny támadt közünk, s ő, látva a bűvészet iránt keblemben lángoló lelkesedést, s igazi mély szenvedélyt, gyönyőre telt benne, hogy ama szentélybe engem bevezethetett, s a természet törvényei fölött uralkodó titkok avatottjává tehetett.

— És ön most már tudja e titkokat? — kérdém, egyet hátra felé lépve.

— Mindent, uram, mindent!

— És mi szándéka önnek?

— Holnap utazom Algirba. Még csak az araboknak van némi bűvészi tudományuk, mit nem ismerek; az enyém árán megveszem tőlük azt és kilépek, mint egy új Bosco.

— El is ment Algirba. Harmadfél hónap oda volt, s a mult hétén visszaérkezett Párisba, mint mondá a világ minden bűvészi tudományával. Hittam, hogy jőjön velem, de előbb levelet várt Fülöptől, mely levél fogta elhatározni hazajöttét, vagy maradását. Mint-hogy azonban szerinte igen bizonytalan volt, nem is marasztott. Ismerőseit köszönti, s lehet, úgy mond, hogy csak hónapok, vagy ismét, hogy már pár nap mulva látandja őket. A levéltől függ.

E pillanatban a terem ajtaja, melyben a társaság volt egy csattanással feltárult, s a teremben, s a szomszédaszobákban egyszerre minden csillár kialudt.

A társaság tagjai, s közülük többen nem minden ijedség nélkül, meglepetve felkiáltának. Midőn a gróf csemetésen elcsietett szolgák a csillárokat ismét meggyújták, a terem közepén meghajolva üdvözölé a társaságot Zephir.

Bűs Vitéz.

Utazás Indiában.

Egy új utazó leve ön ismét nevezetessé, ki nem rettenve vissza az ismeretlen népfajok közt, s járatlan vidékeken történő utazás minden kellemetlenségei- s veszélyeitől, már több év óta utazik a kevésbbé ismert népfajok közt, s tapasztalatainak, gyűjtött ismeretinek gazdag tárházából, már is nagybecsű adatokat nyújtott a világ elé, ez utazó neve Pontelli.

Közelebb az indusok népszokásait, erkölcsait s történelmi emlékeit ismertette, ennek nyomán közöljük mi is a képeinkre vonatkozó adatokat:

D' Ostuta romjai, hajdan a főnök székvárosa volt, fekvése valóban festői. Egy folyam partján nyulik el, mely folyónak jelenleg el Dorado a neve, hegyek körítik a kies völgyet, melyben e romok fekszenek. Még kivethető a hajdan oly nagyszerű palota, mely egykor az egész völgyet uralta, s honnét az egész völgyön végig lehet tekinteni. A romokon számos hieroglyph látható, melyek sok érdekes anyagot szolgáltatnának a tudós világnak.

Az áldozatok kigyóktól van körülvéve, s e kőedényben szokták volt tartani a legyőzöttek vérét, oldalain szinte hieroglyphok vannak bevésve.

A sírbolt közepén, kétoldalt két harcos áll, kik tropeumot tartanak kezükben, ez alakok még türelhető épségben maradtak meg a hajdankorból. De belsejébe az összegurult kövek miatt nem könnyen juthatni A sírbolt szintén rakva van hieroglyphokkal. Különös az indusoknál, hogy e kegyeltes helyek iránt rendkívüli figyelemmel vannak. Az utazó, ki egyedül véli magát e sírboltból, miután egyedül jött, nagyon csatlakozik, a fák sűrűjéből nem egy vizsgál szem őrködik fölőtte, ha valami tiszteltelenséget nem követ-e el e szent helyen, — csak egy ilyen mozdulat az utazó részéről s a szentségőrtést e helyen, éles tőrökkel lakoltatják meg.

Az indus főnök, kit az andesek oroszlányának neveztek el, harci öltözetében van bemutatva, fején oroszlánbőr visel. Arczifejezése rendkívüli, a legsziljabbb lovat is bátran megüli, szóval pompás lovat, s a madarat röptében lelővi nyilvesszőjével. Öltözetében legnevezetesebb a harmas gyöngysor, mely emberfogakból fűzve ékesíti nyakát. Ha valamely nő érdemes akar lenni a főnök kezére, előbb nehéz próbákat kell kiállnia.

Az andesek rózsája, a főnök neje, értelmes arczifejezésű csinos asszony, egyetlen az egész törzsben, kinek meg van engedve, hogy oroszlánbőr viseljen. Férjét a háborúba, vadászatokra s kirándulásaikor hiven követi, szüntelen oldala mellett van, s a lovat szintén oly jól megüli mint férje.

Indus vadászati törrel. A főnök meghívott egy vadászati kirándulásra. Kora reggel indultunk meg, s addig mentünk az erdőszélig, míg egy tisztásra értünk. Itten indusom megállapodott, s csakhamar Jaeh! Jaeh! felkiáltással figyelmeztetett engem, néhány lépésnyi távolban egy fa mellett foglaltam állást.

Föltekinték, s egy leopárdot pillanték meg a fa tetején, épen, midőn ugrófélen volt reám, szerencsésen leterítém a jólirányzott golyóval; ez alatt indusom feltérde ereszkedve, várta be a nőtényt, s törét szügyébe merítve, kivégezte.

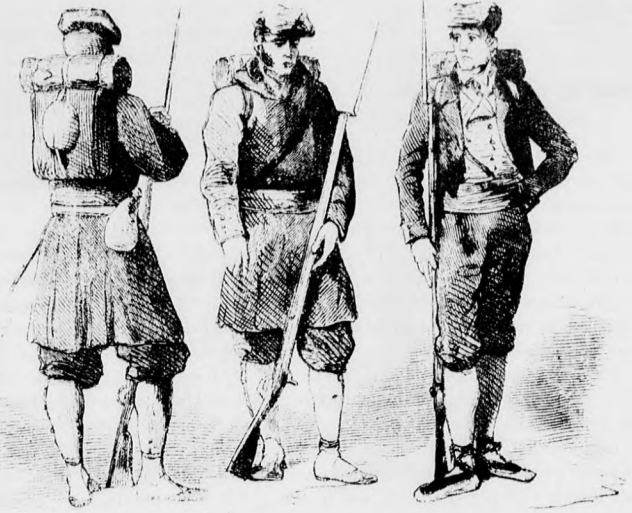
A bálványtemplom belseje. A bálvány egy gyöngyházak, arany- s ezüstből készült nap közepén van: jobb kezével a nap felé mutatva, baljában egy kardot tartva. A hieroglyphokkal kirakott templom belsejében szüntelenül illatos tűz ég.

Bachajou városban lakik a főnök, udvara és tanácsnokai. A lakok mind bambuszból vannak építve egyedül a főnöké emletes.

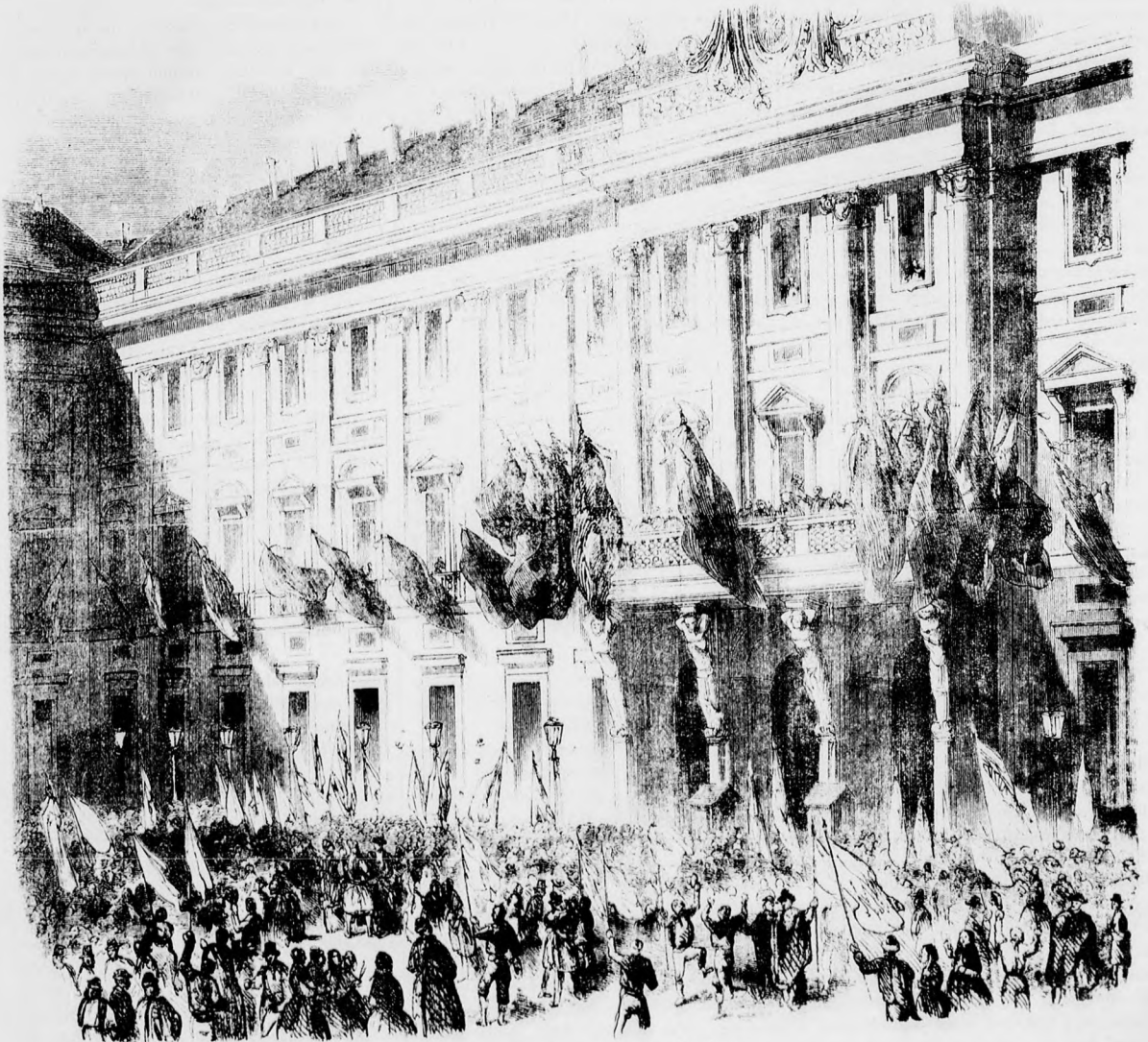
Az úszókertek a legszebb festői látványt nyújtják. Ezekon mindennemű fözelékei-

Az asturnai herceg, spanyol trombitások.

Spanyol önkéntesek.

Népiünnep a tetani győzelemkor.

ket s viráigaitk természetk. A legkedvesebb úszóságtesekék, melyeken kunyhók is vannak építve.

—e—

Óvszer a marhavész ellen, és főlhívás az állatbiztosítás ügyében.

Épen akkor, midőn Zlamál urnak a „Hannibal ad portas“ — a közlegő marhavészre figyelmeztető czikke e lapokban megjelent, akadt szemembe a prágai „Geschäfts-Zeitung“ hasábjain olvasható egy czikk, mely a marhavésznek hideg vízzel gyógyításáról értekezik. A czikket mindenesetre elég figyelemre méltónak találok arra, hogy lefordítván közöljem szóról szóra; ime így hangzik:

Prahonciezi jószágigazgató Nemetszke J. ur — írja a szerkesztőség — szives volt, hozzánk egy ilyezimű iratot küldeni be: „A keleti marhavész (Löserdürre) hideg víz általi gyógyítása s eltávolítása,“ mely iratnak szerzőjéül Kalmár György Sopronyból van megnevezve.

Nevezett szerző, Kalmár ur állítja, hogy ő már 1853. évben tett kísérletet egy Bajországnak, Ansbachban megjelent Oertel tanár féle azon munka folytán, melynek czime: „Útatisítás a hideg víz gyógyymód alkalmazására nézve embereknél úgy mint állatoknál“ és hogy szerencsés volt több beteg állatot minden orvos-szer nélkül, egyedül a hideg víz alkalmazása által rövid időn tökéletesen kigyógyítani.

A marhavész kórjelei, szerző szerint, következők: a beteg marha feje kábult, könnyezők szemei, az orrából sárgás nyálka foly, szája tájtékozik, szájpádlása gyuladt, ugyszintén torka is, nehezen nyel, étvágyát elveszti, lélekzése szorult, a nyaka göröcsösen feszes állást vesz, egész testében reszket, előbb szorulásban szenved, majd később bűdös vérhas ürülés alá, szóval, az életerő hirtelen lelohad, s minden nedvek a végromlás és az élet a halál felé siet, hajlik.

És mégis e gyilkos betegséget biztosan el lehet távolítani s meggyógyítani, csak bizalom kell hozzá, s elegendő erély és bátorság: a hideg víz rendszeres és hatályos alkalmazásához.

Ha a marhavészt kikerülni, eltávolítani akarjuk, fölötte vigyázóknak kell lennünk, s a hanyagságnak árnyékát is kerülnünk; s ha ezt tesszük, marháinkat a közeledő vészről megóvunk lehetővé lesz.

A marhavész közeledésekor a marhát reggel úgy, mint este egész testén, fejétől a farkáig hideg vízzel jól meg kell mosni, döröglni, kefélni.

Reggel és este nagymennyiségű vizet kell belé önteni. El kell vonni az egész takarmányadagot tőle, s csak félkosztra szorítani. Istállója legyen jól szellőzött és tiszta.

A gyógyymódra nézve következő eljárás ajánlatik továbbá, melynek pontos megtartása által a már beteg állat is megmenthető.

A beteg állat társaitól elkülönítetik, s egy távol, szellős, de léghuzamtól ment óiba záratik. Egész teste reggel, dében és este hideg vízzel mosatik, dörögletik fejétől farkáig, alul úgy, mint fölül; friss, hideg vízbe mártogatott ruhával vagy tenyérrel jól meg kell döröglni a nyakat, hast és mellet; a has és a hát friss

vize mártott, de jól kicsavart lepedőfélével beterítendő, s e terítékre pokróczokat kell tenni s egy csatolóval jól leszorítani, hogy izzadás álljon elő; az állat szemeit továbbá folytonosan hideg vízzel kell fecskendezni, mintszintén füleit, orlyukait, száját, torkát, nyelvét is.

Minden órában négy pint friss vizet kell az állatba önteni; emni nem szabad neki adni, habár ennék is; két hideg víz-allövet, délelőtt egy és délután egy alkalmaztassék; egy-egy pint hideg vízből álló; az állat ürülése azonnal eltávolitassék, szóval, az ől lehet tisztán tartassék. Ha nyár van: a beteg állat meleg vöröfényen egy óráig sétáltassék. Semminemű más orvosság ne alkalmaztassék, ez pedig fődolog: esakis így szabadulunk meg pár nap lefolyása után a bajtól.

Kinek a gyógyymódhoz bizalma, azt alkalmazni biztossága elegendő erélye s kitartása van, s minden rendszabályt annak idejében alkalmaz: már az első 24 órában a legkedvezőbb eredményt fogja tapasztalhatni. E czikk írója erősen állítja, hogy egyetlen-egy marhának sem szabad elveszni, mely a baj közeledte s keletkeztek az előirt módon hideg vízzel gyógyítatik.

Mi a hideg borogatást illeti, erre nézve megjegyzendő, hogy a hírneves Priszniez vizgyógyász ajánlata szerint — ha az állat hőszége nagy fokra hág — a borogatás minden félórában újítandó, a hideg-víz-allövetek ismétlendők; utóbbiak egy fecskendővel még ezélirányosabban végrehajthatók, mint a szokott lisztirral; s igen bizton várható, hogy emez erélyes, a test hőszegét távolító s ekkint a fenének ellene működő eszközlesek által a betegség legyőzethetik.

Eddig a kérdéses czikk. — Noha igen keveset értek állatorvosláshoz, bár többet értenék hozzá, de tán azon rokonszenvnél fogva, melylyel a hideg víz iránt viseltem, ugyis mint gyógyerő iránt — ekozza azt, hogy e gyógyymódot teljes figyelemre méltónak tartom.

Óvja Isten meg hazánkat ama nagy csapástól, mely Zlamál ur szerint már „ad portas“ fenyegetődzik, de ha csakugyan jönnie kell, ohajtható, hogy annyi értelmes gazdáink közül többen kísértének meg e gyógyymódot egész szigorúsággal alkalmazva. Ki tudja, nem egy biztos óvszerre találunk-e ez igen egyszerű eljárásban ama rémitő betegség ellenében, mely annyi bajjal küzködő mezei gazdaságunkat legálabb helyenkint majdnem végcsapással fenyegeti. Mindenesetre oly csapással, melynek utó-fájdalmait jobb esetben is 5—6 év után is sajogni érzi sok gazda, s melynek óvszeréről nagyon, igen nagyon érdekünkben áll: komolyan gondolkodni, és érdekelni tenni is.

Önkénytelen is eszembe jut e helyütt, hogy az állatbiztosítás ügyében pár év előtt felszó-laltam, s ha bár minden gazda, kivel szó-lottam iránta: tárt karokkal fogadta az eszmét, — mégis mindeddig mi sem történt ez ügyben, épen oly országban, hol a marhavész gyakori gonosz vendég, s hol e gonosz vendég kizárólag a földmívelő nemzet életében rágódik.

Alig van helyesebb alkalom e tárgyat újra fölmelegíteni, mint épen azon benyomások között, melyeket e cikkekeseke szavai benyom egy, mint hiszem olvasó gazdátársaimban is előidézetek.

Az tartom, hogy az állatbiztosítás ügyében a cselekvés terére lépni: a vidéki gazdasági egyesületek egyik főteendője.

A legelső lépés ez ügyben mindenesetre megismerkedni a különböző, részint kölcsönösen részint tőke-alapítvány útján biztosító, életben lévő egyletek alapszabályaival.

Közelebbi szomszédságunkban létező ilyenü egyletek: a braunschweigi, a kölni, potsdami és regensburgi állatbiztosító intézet: továbbá a botzeni, gosau (Felső-Ausztriában), innsbr, nasseroti, teltsi, teseroti, welsbergi (mind tiroli) és a linzi kölcsönösen biztosító társulat.

Ezen intézetek igazgatóságai lesznek az illető gazdasági egyletek elnökei által megkeresendők: az alapszabályok megküldése végett.

A mely egyesületi elnök legelsőbb megkapja a különböző alapszabályokat, az egyöntetűekből egyet-egyet gazdasági lapjaink útján megismertetni, ha lehetséges, egész terjedelemben, úgy hiszem, elég ügyszeretettel fog-nak birni.

Ez alapszabályokból kiválaszthatjuk, habár némi módosítással is azt, mely viszonyaikba leginkább illőnek mutatkozik, s életbelép-tetését megkísértendjük.

Ugy vagyok meggyőződve, hogy a mely vidéki gazd. egyesület egy állatbiztosító intézetet vagy társulatot mielőbb életbe léptet, s azután habár évtizedeken át bármilyen csekély nyoma lenne is működésének, megtesz annyit, hogy vidéke halálját messze időközön át kiérdemelje.

Kenessey Kálmán.

Adalékok a magyar történelemhez.

A német államok képviselői a bécsi udvarnál s a római szent birodalomnak Bécsben székellett többféle ügyviselői, Magyarország mozgalmairól, kivált a XVII. század közepén, innen részletes s nem ritkán egyszersmind hiteles jelentéseket tettek küldöiknek, előjáróik-és tisztársaiknak. A német birodalmi kamarát Speyerben szintén bőségesen értesítették Bécsből a magyar ügyek fejleménye iránt s a következő szám ilyes speyeri irományból van kivonva.

I.

Mit vallott egy budai zsidó, ki Magyarország fővárosának visszafoglalásakor a császáriak kezébe esvén s Bécsbe szállítván, itt egyről-másról kihallgattatott.

„Zsidó Jakab, 1686. nov. 25-én kihallgattatván, vallott eképen:

Harminezeg éves vagyok, születtem és növekedtem Budán, hol őseim is laktak, midőn a város török kézbe esett, sőt már jóval azelőtt is. Ivadéka vagyok azon zsidóknak, kiket Szolimán török császár minden adó alá felmentett, jutalmul, hogy Izabella királynének a város feladását tanácsolták.

Hány főre ment a budai törökország? Hány gyalogból, hány lovasból állott?

Eléjén ötven ezer ember feküdt a városban, de híre szárnyalván, hogy a kereszténynek azonogy időben Székesfehérvárat és Egert is akarják vinni, csak tizezer maradt Budán, köztök háromezer jancsár, kétezer runisti (?) s négy vagy ötszáz rác; a többiek helybel-

polgárok voltak, kik zsoldot huztak. Lovas nem volt több kétszáznál mindössze.

Hol találtak szállást ötvenezer ember számára? egy-egy polgár hány katonának tartozott szállást adni?

Az őrség csak hat hétig volt oly roppant nagy, s akkor a terjedelmes külvárosokban és még Pesten is kellett őket elhelyezni. A zsidók nem voltak kötelesek katonáknak szállást adni.

Mennyivel kellett a polgárságnak s a földnépnek a katonaság eltartásához járulni s mi-ben áll a rendes adó?

Az adózás különféle. A paraszt évenként százhatalvannyolcz oszporát fizet háza után, azon tul tizedét mindannak, a mit bir s a mit termeszt. A budai polgárok semmit sem adóznak, még a gazdag kalmárok sem, sőt még zsoldot huznak a török császártól, mint katonák, naponkint három oszporát. Olyas polgárok azonban, kiknek a városon kívül fekvő birtokuk van, kötelesek bizonyos számú katonákat el-tartani, jószágának nagyságához képest egy-némelyik néha negyvent, ötvent, hatvant is. Ha kilovagol, az általa élelmezett katonák utána nyargalnak.

Miben áll a zsidóságnak mind rendes mind rendkívüli adója?

Külön mindenik zsidó, gazdag, szegény egyiránt, évenként egy aranyat tartozik fizetni az oltalomért, egyebet semmit. Az ostrom alkalmával vizet, fát, köveket, löszereket sat. kellett hordaniok a zsidóknak, de szombaton nem.

Mivel kereskedtek a budai polgárok és zsidók?

Budáról Törökországba és Bécs felé megyen a kereskedés. Bécsből posztó, vászon sat. érkezik Budára; Budáról Bécsbe: selyem, pamut, török nyakkendők, színezett fonal, szatytyánbőr.

Voltak-e sok arany-, ezüst-, drágakö-árúik?

Arany, ezüst, gyöngy és egyéb ékszer annyi találtatott Budán, hogy véleményem szerint, ha kifogom a zultán palotáit, még Kon-

stantinápolyban sem volt annyi. Ezen árúk legnagyobb részét fölemészttette a tűz, melyet a császáriak raktak, midőn a házaikba visszavonult törökök erősen oltalmazták magokat.

Mennyit rántott a brandenburgi vívóhad tábornoka a zsidókon?

(Folytatása következik.)

Szalay László.

Gyászhir.

Lapunk bezártakor halljuk: Ágoston József, a pesti ügyvédi karnak egyik legjelesebbje meghalt. A ki a jogvédő szónak magasztos fogalmáruł ösmeretes, az tudni fogja, milyen ember lehet az, a ki, mint Ágoston József, azt kiérdemlé. Élő bizonyossága volt egykor annak, hogy egy emberben a tudomány, jogvédő, felebarát és hazafi dicsőü megfőr. Sirján szerettei, barátai, kar- és honfitársai méltán hullatják könyüiket.

Mi hír Budán?

— A pesti vendéglők eselédése, köztudomás szerint, irgalmatlan elkereszteli a magyar neveket, a Kövért Gevérenek, Boeskait Pocsigájnak, Vadkertyt Fotgertlnak mondja; de ez még hagyján; de nem tudván magyarul az egyik, Hertelendyt a napokban egyre Herr von Telendynek szólítja.

— Dobozy Károly, magyar zeneszerző Makón, szegénységben halt meg. Minthogy ez nem ujdonság, de ha valamelyik magyar tudós, író vagy művész gazdagon hal meg: ökölnyi böttükkel írjuk ki.

— A „Ploermeli bucsu“ című operának elterjedése nagyon meg van nehezítve az által, hogy a darabban mulhatlan szükséges egy tudós kecske. Tudós szamarat Európának minden nagy városában lehetne találni.

— A megyei czimerek a muzeumban a karzatokra lesznek alkalmazva. E módosítást most már mi is helyeseljük, mert az mégis furcsa lenne, hogy az ünnepélyek alkalmával

az idegennek azért nem mutathatnánk meg; mert a székre lévén alkalmazva, a közönség — elülte.

— Egy szabólegényt törvényszék elé fog-nak állítani, mert két koros nőtl házasság-igéret mellett néhány száz forintot esalt ki. Eny-hítő körülményül föllozhatná a védőügyvéd, hogy a szabók mesterségüknél fogva igen gyakran kénytelenségéből is hazudnak.

— Mizei Mari kisasszony, a saluzzói szin-ház első énekesnöje, nagy kítüntetésben része-sül a külföldön, valamint Fehérvári Mari kis-asszony is. Ugy látszik, az igazgatóság Vo-kenhuber kisasszonynak is az által ad aján-lólevelet, hogy nem akarja szerződtetni, mert már kezdik a külföldön gyanítani, hogy mihez nem étenek minálunk.

— A horvátországi szükölködők javára rendezendő hangverseny mára van kítüzve, s reméljük épen olyan nagy közönség fogja föl-keresni, mint a pozsonyit. Így aztán horvát testvéreinknek a kenyér mellé még egy kis szalonnát is küldhetünk.

— A décsi községatanács „Décs városnak történetét a legrégibb időtől maig“ féle munká-nak megírására pályadíjul kétszáz forintnyi összeget határozott. Kétségen kívül, ez igen dicséretes kezdeményezés, és mi csak azt mond-hatjuk egyéb városokra gondolva: Sequens Kopácsy.

— Temesvárt egy köztisztelőtű urhölgyet nagymennyiségű választóvízzel öntött le egy leány. A hölgy bámulandó szerencsére ruhája kárával megmenekült a veszélytlől; de a tet-tes is megszökött. Bajosan mentegethetné ma-gát azzal, hogy rózsavízrel akarta a hölgyet megöntözni, s a mit ő is viszonzásul kapna, nem igen hasonlítana a piros tojásához.

— Lugoson egy fiatal katona kedvesének meghalálózása miatt megőrült, s ezen szánandó állapotban az utcán pisztolyokat süttögetett el, végre magát is agyonlötte. Valami vén bölcs azt mondaná: de nagy számár volt; de me-lyik bölcs az, a ki nem szeretne mégégyezer olyan fiatal számár lenni?

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Vas Gereben, lakása Sebásténytér 3-ik sz. Kiadó: Werfer Károly.

H I R D E T É S E K.

➔ Figyelmeztetésül! ➔

A

„KAZINCZY-ALBUM“

már sajtó alá kerülvén, e meglepően szépkiallításu Albumra figyelmeztetjük a t. cz. közönséget. Az előfizetést 2 ft. 50. krral még e hó 25-éig elfogadjuk, azontúl a költségek fedezése és a célhoz járulás végett magasabb árt szabunk, mi-után eddigelé csak 180 előfizetők van.

Ez Album nagy negyedrét ivre lesz nyomva, hat képet tartalmaz, aranysegélyezett és veres bőrbé lesz kötve

➔ A költséges kiállítás végett felesleges példányokat nem nyomathatván, könyvkereskedésben nem lesz kapható.

Pest, márczius 8-kán.

Szabó Richard,
szerkesztő.

Werfer Károly,
kiadó.

Érdekes tudósítás !!festők és rajzolóknak!!

SESTER H. papirkereskedésében Pesten, Hatvani-utczában,
a cs. kir. postával áttelben, létezik az **ujon felfedezett**

Enkaustikus színes rajzónok és vegyési festékpornak egyedül főraktára.

Ezen érdekes új festési és rajz anyag azon cédig el nem ért tulajdonnal bír,
hogy el nem törődik.

Az ezzel, víz és esetet hozzájárulása nélkül készült művek **átlátszó**
és **vátozhatlanok.**

Fellette előnyök ezek a festészet minden genréjében, lithographiák, photographiák, azélmetszetek sat. színesezésé, főleg azonban tanodai rajzoknál.

Ilyenmü próbafestvények nevezett papirkereskedésben megtekinthetők.

E téren oktatást ad: van der Venne Adolf ur genre-festő, mi iránt
közelebbi utatást is szintén a papirkereskedésben nyerhetni.

Egy 24 darab színes rajzónból álló készlet tok nélkül . . . 2 ft. 25 kr. o. é.
Egy 24 darab színes rajzónból álló készlet elegáns bádógtartályban 2 ft. 50 kr. . .

Sorozata és ára a színes rajzónoknak darabonként:

Fehérlak	7 kr.	Chromszárga	7 kr.	Narancsszín	7 kr.	Világos okker	7 kr.	Sötét okker	7 kr.	Egésztest siena	7 kr.	Cassibarna	7 kr.	Umbra-sötét	7 kr.	Minium	7 kr.	Zinober	14 kr.	Carmin	21 kr.	Caesarlak	14 kr.	Vilóaszín	14 kr.	Ind vörös	7 kr.	Kobalt kék	14 kr.	Berlín kék	7 kr.	Párisi kék	14 kr.	Indigo kék	14 kr.	Világos zöld	7 kr.	Füli sötét	7 kr.	Egész sötét	7 kr.	Olaj zöld	7 kr.	Erdőaszín zöld	7 kr.	Fekete	7 kr.
----------	-------	-------------	-------	-------------	-------	---------------	-------	-------------	-------	-----------------	-------	------------	-------	-------------	-------	--------	-------	---------	--------	--------	--------	-----------	--------	-----------	--------	-----------	-------	------------	--------	------------	-------	------------	--------	------------	--------	--------------	-------	------------	-------	-------------	-------	-----------	-------	----------------	-------	--------	-------

Ehhez megkívántató **vegyési festékpornak**, mely a használatnál **rendkívül szapor:**

Nagyobb szükségletnél latja:	kis pakét:	Nagyobb szükségletnél latja:	kis pakét:
Vilóaszín igu finom . . . 90 kr.	10 kr.	Zinober . . . 90 „	10 „
Kobalt kék . . . 90 „	10 „	Krapplak . . . 90 „	10 „
Cadmium . . . 80 „	10 „	Világos barna . . . 80 „	10 „
Carnell . . . 80 „	10 „	Minium . . . 60 „	5 „
Sötét zöld . . . 80 „	10 „	Fehér . . . 60 „	5 „
Sötét barna . . . 80 „	10 „	és még' más színárnyalatu rajzónok'és porok	

Továbbá ajánlja **SESTER H. papirkereskedése** Pesten

a **Hatvani-utczában**, a cs. kir. posta-hivatallal áttelben, dúsan felszerelt raktárát, egymint: mindennemü gép-író-, rajz és velin-posta-papírokat, merített-, gép-pakol és itatos papírokat;

Leveleket nyolcad- és negyedrében, melybe minden tetszészerinti név a kívánt betűkkel sajtoltatik, borítékkal együtt.

Fénykézi papírokat negyed- és nyolcadrében, papeteriákat, üdvözlési és látogatási jegyeket, emlék-könyveket, szegélyeket (Bordur), lámpa-ellenzőket, tanodai papírokat és könyveket, kőtapapirt, kék, veres és fekete tintát, réztollakat s ezekhez nyelveket; általában minden e szakmába vágó czikkeket pontos szolgálat biztosítása mellett a **legújnyosabb árakért.**

12 3—3

WERFER KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJA

(felső-dunasoron 10. szám alatti Nákó háiban)

készít 2 óra alatt 100 darab legfinomabb francia fénypapírra nyomott látogató jegyet igen csinos tokkal együtt 1 ft. 50 kr. o. é. ugy szinte címjegyek több százebl megrendeléseknél százanint csak 1 o. é. forintba kerülnek.

Figyelmeztetés egy közérdekü rajzműre.

Alórlirt kiadónál főmagasságu és főtisztelendő ,

NAGY-KÉRI SCITOVSZKY JANOS,

a római sz. egyház bibronoka, Magyarország herceg-primása és esztergomi érsek,

Esztergomban 1850. nov. 6-án tartott aranymiséje országosan közérdekü innepélynek emlékeül, **egy pompás könyomatu kép jelent meg**, mely nevezett innepély jelesebb jelenetét, mint az ország főnemessége adott áldás magasztos jelenetét stb. a földmúlságu és hazaszeret tisztelet herceg-primás jól talált arczképével ábrázolja.

E kép a főmagasságu Primásnak bemutatván, tetszését megnyorni szerencés volt, és a köztisztelétü ősz innepélyhős által a legnagyobb kegyességgel fogadtatott el.

Mídon tehát a közérdekü rajza a t. cz. közönség alórlirt kiadó felhívni bátorodik, azt különösen az ország nagyérdemü s főtisztelendő papságu pártolásába ajánlja.

A kép teljesen készen áll, következésképp a megrendelések azonnal teljesítenek.

A kellőleg esomagozott s azonnal székülendő kép ára 2 frt. 50 kr. osztr. ért, mi bórmentve, alórlirt kiadó müintézetébe ezimzendő.

WERFER KÁROLY,
földunasor 10-ik szám.

(13—4—8)

LÁNG M. PESTEN,

a nagyhid-utca, b. Sina-házban 2. sz. a. az angol királyó szálloda mellett, ajánlja, szintegy nagyban mint kicsinyben, legújnyosb áron szép és dúz választéku **belföldi, szász, angol és francia porcellán és wedgwood**, asztali, thea. kávé-, esemage-odényeit, fűnyúzi czikkeit, pipare vagy mosó-asztali diszárúit, vendéglők, kávéházak, gyóyaszertárak és vegyési szemühelyek számára való készületeket, továbbá az általános kedvelt

bécsi köedényt és szürke köedényezikkekét,

Mindenféle megrendelések elfogadtatnak, s a legrovidebb idő alatt legújnyosb árért teljesítenek.

Vidékre való elküdeseknél: a gondos elpakolás, valamint a gyors, biztos és minél kevesebb költséggel járó helyreállítás iránt legjobban lesz intézkedve.

ELŐFIZETÉSI HIRDETÉS

A

„PESTI HIRNÖK“

CZIMÜ, KORONKINT ABRÁKKAL ÉS TÉRKÉPEKKEL ILLUSTRÁLT

LEGOLCSÓBB POLITIKAI NAPILAPRA.

Sietek a tisztelt olvasóközönséget értesíteni, miszeriet a „Magyar Néplap“ ezimü politikai hetilap jövöre „PESTI HIRNÖK“ ezim alatt napilappá alakulván át, ezen változás folytán f. é. mártius 12-től fogva **naponkint középfollo** alakban jelenik meg. — Ezen új napiközölyny kiadása a tisztelt tulajdonos, dr. Szabó Alajos ur által reám ruháztatván, szerencsém van jelteni, hogy a szerkesztőségnek sikerült e lapnak további vezetésében **Török János** ismert publicistánknek részvétét főmunkatárs gyanánt megnyerni.

Az előfizetési díj, **helyben** házhozordással vagy **postán** mindennapi megküldéssel, egy negyedévre 4 frt., — félévre 7 frt. 50 kr., — egész évre 14 frt. Kik mártius 12-kétől fizetnek elő, 60 új krral több számítandó. — Előfizetni lehet Pesten alórlirt müintézetében, dunaparton, a Nákóház szögletén, szemközt a lánczhidval; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál. Az előfizetések beküldése postán bérmentes levelekben kéretik. Gyűjtők minden 10-dik példányt nyerik tiszteletdíjüül. — **Hirdetések**et lehető legolcsóbb árért közölünk.

Pesten, mártius hóban 1860.

Werfer Károly,
kiadó.